

General Assembly

Distr.: General

24 February 2010

BM Genel Kurulu Tarafından Kabul Edilen

Çocukların Alternatif Bakım Kılavuzu- TR

İlgili materyal Türkiye koruyucu aile yasa taslağı hazırlık sürecinde kaynak oluşturmak amaçlı kullanılmıştır. Aynı Zamanda Proje kapsamında eğitimleri verilen Back Pack metodunun yasal dayanağıdır. BM çocuk Hakları sözleşmesinin uygulama esaslarını belirlemektedir.

Genel Kurul

Dağıtım: Genel 24 Şubat 2010

64. Oturum
Gündem Maddesi 64

Genel Kurul Tarafından Kabul edilen Kararlar

(Üçüncü Komite Raporu (A/64/434))

64/142. Çocukların Alternatif Bakım Kılavuzu**Genel Kurul,**

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini ve Çocuk Hakları Sözleşmesi ve 2009 yılında Sözleşmenin 20. Yılı Kutlamasını teyit ederek,

İnsan Hakları Konseyinin Çocuk Hakları, konusunda da önceki tüm kararları teyit ederek, İnsan Hakları Komisyonu ve Genel Kurul, 28 Mart 2008 günlü, 7/29 nolu (3), 24 Eylül 2008 günlü, 10/8 nolu (4), 26 Mart 2009 günlü, 10/8 nolu (5) en yeni Konsey Kararları, 24 Aralık 2008 günlü, 63/241 nolu Kurul kararları teyit edilerek,

Metnin ekinde sunulu olan Çocukların Alternatif Bakım Rehberi göz önüne alındığında, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin uygulanmasını etkili hale getirmek amacıyla politika ve uygulamalar için istenen yönelimleri belirlemek için ebeveyni olmayan ve bu yüzden risk altında olan çocukların refahı ve korunması için Uluslararası düzenlemeler ve ilgili hükümler belirtilmelidir.

Çocukların Alternatif bakım kılavuzu ilke/politika ve uygulamaları bilgilendirmeye yardımcı olmak için olan yönelimler mevcut karar ekinde yer alacak şekilde memnuniyetle,

Hükümetin ilgili yürütme, yasama ve yargı organları, insan hakları savunucuları, avukatlar, medya, toplumun, devletin kuralları göz önünde bulundurmaya teşvik etmesi,

*13 Nisan 2010 tarihinde teknik nedenlerden dolayı yeniden yayınlanmıştır.

(1) 217 A (III) kararları

(2) Birleşmiş Milletler, Anlaşmalar Serisi, Cilt:1577, No:27531

(3) Genel Kurulun 63. Oturum kayıtlarına ve ek olarak No:53 (A/63/53), 2. Bölüme bakınız.

(4) Adı geçen ek bilgi No:53A (A/63/53/Ek I.), bölüm 1

(5) Adı geçen 64. Oturum, Ek bilgi No: 53 (A/64/53), Bölüm II, A Bölümü)

BARKOD NO: 09-47035*

3- Genel Sekreterliğin talebi ile var olan kaynaklar dâhilinde, Birleşmiş Milletlerin tüm resmi dillerinde, tüm üye devletlere, Bölgesel Komisyonlara ve ilgili Hükümetler Arası ve Sivil Toplum örgütlerine Kılavuzların iletilmesi ile dağıtmak için adımların atılması,

65. Genel Kurul Toplantısı

18 Aralık 2009

EK

ÇOCUKLARIN ALTERNATİF BAKIM KLAVUZU

I. AMAÇ

- 1- Risk altında olan ebeveyn bakımından yoksun kişiler olan çocukların korunması ile ilgili diğer uluslararası enstrümanların Çocuk Hakları Sözleşmesi ile ilgili hükümlerin uygulanmasını geliştirmek için mevcut kurallara yöneliktir.
- 2- Söz konusu uluslararası enstrümanların arka planında bu alanda deneyimi içeren bilginin gelişmişliği de dikkate alınarak, ilke ve uygulamalar için istenen yönelimler doğrultusunda kılavuzlar yola çıktı. Kılavuzlar doğrudan doğruya veya dolaylı olarak alternatif bakım ile ilgili konularla ilgili olarak tüm sektörler arasında geniş çapta dağıtmak için tasarlanmıştır ve özel olarak başvuru için;
 - a. Çocukları korumak çabalarını desteklemeye veya onları ailelerinin bakımına geri dönmeye veya başarısız olanların başka uygun bularak, İslam hukukunun kafala (çocuğu bakıcı aile yanına verme anlamını taşır) dâhil kalıcı çözüm olarak benimsenmesi,
 - b. Böyle kalıcı çözümler aranırken veya çocuğun menfaatine en iyi mümkün olmayan durumlarda bile çocuğun tam ve uyumlu gelişmesini destekleyen koşullar altında alternatif bakımın en uygun şekli tanımlanır ve sağlanır.
 - c. Her devletin yürürlükteki sosyal ve kültürel şartları, ekonomiyi göz önünde tutarak yükümlülüklerini, sorumluluklarını ve uygulamaları geliştirmek, destekleme ve hükümetleri teşvik etmek için ve
 - d. Sivil toplumu da içeren özel sektör ve de kamusal alandaki çocuk refahı ve sosyal koruma ile ilgili tüm kararların ve faaliyetlerin politikalara rehberlik için,

II. GENEL İLKELER VE PERSPEKTİFLERİ

A. Çocuk ve Aile

- 3- Aile toplumun temel unsurudur ve büyüme döneminde doğal ortam, çocukların korunması ve refahı için çocuğun ebeveynlerinin bakımına dönmesini veya uygun olduğunda diğer yakın aile üyelerinde kalmasını sağlama çabaları öncelikle yönlendirilmelidir. Devlet ailelerin bakım rolü için desteği ile ilgili formlara erişimi mümkün kılmalıdır.
- 4- Vasat veya ebeveynden yoksun çocukların bakımı için böyle besleyici ortam sağlanamadığından özel risk oluşturur. Bu nedenle Her gencin, onun her yönden potansiyelini arttıran, her bir çocuğun destekleyici, koruyucu ve sevgi dolu bir ortamı olmalıdır.

- 5- **Çocuğun kendi ailesinin olmadığı yerlerde veya çocuk terk edildiğinde veya çocuktan vazgeçildiğinde devlet yetkili yerel makamlar aracılığı ile ve tam yetkili sivil toplum örgütleri ile çocuğa uygun alternatif bakım sağlamak ve çocuğun haklarını korumak için sorumludur. Devletin rolü alternatif bakıma yerleştirilen çocuğun refahı ve gelişimi için yetkili makamlar aracılığıyla güvenlik denetimini sağlamak ve sağlanan bakım programının uygunluğunun düzenli takibini yapmaktır.**
- 6- Mevcut rehber/kılavuz kapsamındaki tüm kararlar, girişimler, yaklaşımlar cinsiyet perspektifini de dikkate alarak, ayırım gözetmeme ilkesine bağlı olarak, özellikle çocuk hakları ile ilgili çocuğun güvenliği ve güvenliğinin sağlanması için olan bir bakış açısı ile her bir olay için ayrı ayrı yapılmalıdır. Gerekli tüm bilgilere onun erişimine göre, gelişen yeteneklerine uygun olarak dikkate alınması için görüşleri gereği dikkate alınması için onlara/çocuklara danışılmalı, onlara saygı göstermelidir. Konsültasyonu etkinleştirmek için ve çocuğun tercih ettiği dilde bilgi alınmasını gerçekleştirecek her türlü çalışma gösterilmelidir.
- 7- Mevcut kuralların uygulanmasında, çocuğun yararının tespitini yer alan ve ebeveynlerden yoksun veya risk altında olan çocuklar için, onların aile içinde haklarının kişisel gelişimi, sosyal ve kültürel çevre ve hakların öznesi olarak, kendi durumlarını ve uzun vadede her iki belirleme zamanını onların ihtiyaçlarını ve haklarını karşılamak amacıyla dikkate alan projenin kurslarını belirlemek için tasarlanmış olmalıdır.
- 8- Devletler Sosyal ve insani gelişim çerçevesindeki genel politikalarını çocuğun korunması ve refahı konusundaki tedbirlere uygulamalı ve alternatif çözüm yolları hakkında var olan mevcutları iyileştirmeli ve bu konuda mevcut rehber/kılavuzda yer alan ilkeleri göz önünde bulundurmalıdır.
- 9- Bu çalışmalar ışığında çocukları ailelerinden ayırmaktan kaçınılmalı ve Devletler bu konuda gerekli tedbirleri almalı;
- a. Aileleri ve çocukları için bakım ve ilgilerini yapabilmeye destek vermeli, silahlı çatışma bölgelerinde yaşayan, fiili işgal altında yaşayan azınlıklara veya yerlilere ayrımcılığa müsaade etmemeli, sakatlık, uyuşturucu, Alkolün kötüye kullanımı gibi sebeplerden ötürü bakıcı Ailelerin dışlanmasına izin vermeyerek destek olmalı,
 - b. İstismar edilmiş, tecavüze uğramış, tehlike altında olan çocuklar, terkedilmiş çocuklar, sokakta yaşayan çocuklar, evlilik dışı doğmuş çocuklar, velayeti ailede olup, ilgi görmeyen çocuklar, ülkesinden edilmiş ve kaçakların çocukları, göçmen işçilerin çocukları, vatansızların çocukları veya HIV, Aids veya daha ağır hastalıklar ile yaşayan çocuklara gerektiği gibi ilgi ve bakımı, korumaya sağlamalı,
- 10-Çocuğun etnik kimliği, fakirliği, dini, cinsiyeti, sakatlığı veya akıl hastalığı, HIV, AİDS veya başka bir ağır hastalığından dolayı, evlilik dışı olmasından dolayı, sosyal ve ekonomik lekelenme (namus gibi) veya diğer olgulardan dolayı çocuk terkedilmiş, bırakılmış veya ailesinden uzaklaştırılmış ise çocuğun dışlanmasını engellemek için özel çalışmalar yürütmeli.

B. ALTERNATİF BAKIM FORMLARI

11- Alternatif bakım konusundaki tüm kararlar göz önünde bulundurulmalı ve prensip olarak çocukla ilişkiyi sağlamak ve entegrasyon için eğitimi, kültürel ve sosyal yaşamın bozulmamasını sağlamak amacı ile alıştığı doğal ortam olan ailesinin yanında bırakmayı tercih etmelidir.

12- Çocuğun alternatif bakımı konusundaki kararlar içerik olarak şekli olmayan bir bakım, sonuç olarak önemli olan çocuğa istikrarlı/oturmuş bir ev vermek ve onun temel ihtiyaçlarını daha güvenli hale getirmek ve kendisine bakım veren kişiye güven bağıni oturtmaktır. Burada sürekliliği sağlamak amaçtır.

13-Çocukların bakımları hangi form altında olursa olsun, onurlu ve saygındırlar ve bu şekilde ilgi ve bakımları yapılacaktır, istismardan, savsaklamadan, ilgili /bakıcı kişinin faydalanmasından, aynı yaşitlarından veya üçüncü kişilerden korunmalıdır.

14-Çocuğu alıştığı aile ortamından almak son çare olarak değerlendirilmeli, mümkünse geçici ve mümkün olduğunca kısa bir süre olmalıdır. Çocuğu o ortamdan alma kararı düzenli ziyaretler sonucu alınmalı ve **çocuğun geri dönüşüne ait sorunlar ortadan kalktığında, yine karar verilecek olursa, çocuğun refahına hizmet etmelidir. Madde 49 da bu konuda değerlendirme yapılmıştır.**

15-Hem finansal hem de materyal eksikliği direk veya dolaylı olarak fakirlik yüzündendir. Ve hiçbir zaman aileden çocuğu uzaklaştırma konusunda farklı bir bakım formülüne verme veya ailesine geri dönmesini engelleme ile ilgili tek sebep olamaz. Bu daha çok aileye destek vermenin gerekli olduğunu gösteren bir ipucudur.

16- Ebeveyni olmayan çocukların yeri bakımından diğer tüm yasal hakları da korunmalıdır. Bilhassa eğitim, sağlık ve kimlik, din, dil, mülkiyetin korunması ve miras hakları, fikir özgürlüğü gibi diğer temel hakların korunmasına dikkat edilmelidir.

17 – Kardeşler tek çatı altında kalmasına, temelde ayrı olmamasına alternatif bakımda özen gösterilmeli, eğer açıkça bir istismar riski veya çocuğun refahını etkileyecek bir sebep bulunmuyor ise. Kardeşler aksini istemiyor veya çıkarlarına/ilgilerine aykırı değil ise, her halükarda kardeşlerin bir arada bağının kalması için, her şey mümkün hale getirilmelidir

18- Çoğu ülkede anne-babasız çocukların çoğu şekli olmayan/enformel olarak akrabalar tarafından bakıldığına dikkat çekecek olursak, bu çizgide hangisinin ekonomi, din ve uygulaması ve cinsiyet açısından saygı çerçevesinde uygun olduğuna çocuğun haklarına ve refahına karşı gelmeyecek şekilde belirlemek gerekir.

19- Hiçbir çocuk vasisi veya kabul edilmiş, sorumlu yetişkin/bakıcı kişi veya yetkili bir kurumun desteği ve koruması olmadan ortada kalmamalıdır.

20- Alternatif bakım formülü hiçbir zaman bakıcı ailenin politik, dini veya ekonomik amaçlarına hizmet etmemelidir.

21- Ev bakımına karar verilmesi her bir çocuğun iyiliği ile ilgili ve özellikle uygun, gerekli, yapıcı ise söz konusu olmalıdır.

22- Özellikle üç yaş altı çocukların alternatif bakımı için Uzmanların görüşü ailevi bir ortamda olması gerektirir. Bu temel ilkedен istisnalar mevcuttur, şöyle ki; kardeşlerin ayrılmasını önlemek ve acil durum söz konusu ise, kısa süreli zamanlar için ve sonunda tekrar aileye dönecek durumda ise veya daha uzun süreli ve daha uygun bir bakım çözümü mevcut ise istisnalar kapsamına girer.

23- Evde bakım olanakları ve aile esaslı bakım tanınmakla birlikte, çocukların ihtiyaçlarını karşılamada birbirini tamamlayıcı büyük konut bakım tesisleri/ Çocuk yurtları alternatifleri aşama aşama geliştirilmeli ve bu yurtların kurum dışı strateji bağlamında ortadan kaldırılması amaç ve hedeflerini mümkün kılmalıdır. Bu amaçla devlet standartları çocuğun bakımı, güvenliği ve kalitesi konusunda ve çocuğun gelişimi ve elverişli koşulları sağlama konusunda bu çocuk yurtlarını /devlet kurumlarını küçük ve kişiselleştirilmiş gruplar halinde bakım olanakları gibi standartlar oluşturarak değerlendirmelidir. Yeni resmi veya özel çocuk yurtlarının açılması veya onaylanması bu amaçlara hizmet etmeli ve bu strateji ve amacı göz önüne alınmalıdır.

UYGULAMAYI TEŞVİK ETMEK İÇİN TEDBİRLER:

24- Devletler ellerinde bulunan kaynakları ve Kalkınma işbirliği içindeki personel ve maddi kaynakları maksimum ölçüde zamanında, kendi topraklarında mevcut olan Kılavuz/rehber kurallarını optimal ve ilerici bir şekilde uygulanmasını sağlamalıdır. Devletler çocuk ve aile refahı konularında doğrudan veya dolaylı eski yetkili kurumlar ve tüm bakanlıklarla aktif işbirliğini kolaylaştırmalıdır.

25-Devletler mevcut Uygulama Rehberinin /kılavuzunun ihtiyaç olduğunda uluslararası işbirliğini talep etmekle sorumludurlar. Bu tür talepler/isteklerin uygunluğu kontrol edilir ve mümkün ise olumlu cevaplanır. Bu kılavuzun hayata geçirilmesi Kalkınma İşbirliğinin programları ile oluşacaktır. Bir devlete yardım sağlayan Uluslararası Devletlerarası Kuruluşlar Kılavuz kurallarına aykırı her inisiyatifte bulunmamalıdır.

26- Bu mevcut rehberde hiçbir şey teşvik gibi yorumlanmamalıdır, bilhassa devletlerin kendi ülkelerindeki var olan daha aşağı hukuk standartları da görmezden gelinemez.

Aynı şekilde yetkili kurumlar, profesyonel organizasyonlar ve diğer tüm kurumlar ulusal veya profesyonel şekilde bu mevcut rehberin/kılavuzun ruhunu ve lafzını geliştirmek üzere cesaretlendirilmelidir.

III. Rehberin Kapsamı

27- Bu rehber çocuk için uygulanan kanunlar çerçevesinde, reşit olmamış, 18 yaşını doldurmamış, altındaki tüm kişiler için Alternatif Resmi İlgı ve Bakım Koşulları ile ilgili ilgilidir. Yönerge/Kılavuz/Rehber çocuğun enformel bakım ve gözetim kuralları içinde geçerlidir. Aile ve Toplumdaki önemli bir rolü üstlenir ve Devletlerin çocuklara karşı

olan sorumluluğunu Çocuk Haklarına dair Sözleşme 'ye uygun olarak, anne ve babasız çocuklar veya yasal vasisi olmayan çocuklar için kullanılacaktır. (2)

28- Bu kılavuzdaki kurallar hali hazırda Alternatif bakım ve gözetimde olan gençler için ve yürürlükteki yasalara göre reşit olup, geçiş evresindeki ilgi ve korumaya muhtaç gençler için geçerlidir

29- Mevcut Kılavuzun amaçları doğrultusunda 30. Maddede listelenen durumlar hariç, aşağıdaki tanımlar geçerlidir:

- a- Ebeveynin ilgi ve gözetiminden yoksun çocuklar: Sebebi ne olursa olsun, hangi şartlar altında olursa olsun, bir gecede anne veya babasını kaybeden tüm çocukları kapsar. Ebeveyn ilgi ve gözetiminden yoksun çocukları normal şartlarda yaşadıkları ülkede değil iseler veya acil durumdaki kurbanlar olarak tayin edilir, şöyle ki;
 - i- Eğer başka bir akrabası veya yasalara uygun bir Yetişkin çocuğun bakımı ve koruması ile ilgili sorumlu değil ise "Sahipsiz /Velisiz /Vasisi olmayan",
 - ii- Başka bir akraba tarafından bakımı üstlenilmiş olsa dahi, yasalara göre var olan velisinden ayrılmış ise, "kendi birincil çekirdek ailesinden ayrılmış"
- b- Alternatif Bakım ve ilgi aşağıdaki durumlarda geçerlidir:
 - i- Enformel /Şekle bağlı olmayan bakım: (Yakınlar aracılığı ile) Her türlü ailevi ortamı oluşturan özel düzenleme. Bu düzenlemede akrabalar, arkadaşlar veya 3. Kişiler uzun süreli veya sürekli çocuk ile ilgi ve korumayı, bakımı üstlenebilirler. Çocuğun yaklaşımına bağlı olarak ailesi veya 3. Kişinin herhangi bir kural olmaksızın veya herhangi bir kurumun düzenlemesine gerek duyulmaksızın olan bakım şeklidir.
 - ii- Resmi Temelli Bakım: Mahkeme veya yetkili kurumlar aracılığı ile sağlanan her türlü ailevi ortamın sunulduğu bakım şekli ve kurumsal veya adli tedbirler aracılığı ile olsun veya olmasın, tüm çocuk yurtlarındaki /bakım evlerindeki veya özel çocuk yurtlarındaki bakım şekilleri.
- c- Bu çerçevede Alternatif Bakım Şekillerinde aşağıdaki bakım şekillerinin farkını belirtmek gerekir:
 - i) Akrabalar aracılığı ile çocuk yetiştirmek, sorumluluğunu almak: resmi veya gayri resmi şekilde, ailevi ortamda bakım şeklinin çocuğun akrabaları aracılığı ile veya çocuğun güvendiği, aileye yakın arkadaşlar aracılığı ile çocuğu büyütmeştir.
 - ii) Bakıcı Aile yanına yerleştirmek: Yetkili kurum aracılığı ile çocukların ailevi ortamda- kendi aileleri olmayan- bakım ve yetiştirilmesini üstlenilmesine olanak veren, bu alanda seçilmiş ve uygun görülmüş, izni olan ve gözetim altında olan ailelerdir.
 - iii) Ailevi veya aile benzeri çocukların bakım ve yetiştirilmesine olanak sağlayan diğer formlar.
 - iv) Çocuk yurdunda bakım: Aile dışı, gruplar halinde olan bakım türüdür, örneğin Acil durumlardaki koruma yerleri, Geçici Bakım yerleri ve kısa veya uzun süreli, bakım evleri dahil tüm diğer yerler.
- d- Alternatif bakım formlarında sorumlu kişiler:
 - i- Özel ve Kamu Kuruluşlarındaki Çocuklar için Alternatif Bakım formlarını organize eden " Ajanslar"
 - ii- Resmi veya özel olan, çocuklar için yatılı bakım imkanı sağlayan "Tesisler/Çocuk Yurtları"

30- Alternatif bakım Formları Mevcut Kılavuzda öngörüldüğü gibi aşağıdaki durumları kapsamaz;

- a) Mahkeme kararı ile veya İdari kurumlar tarafından özgürlüğü kısıtlanmış, 18 yaşın altındaki kişiler, çünkü bu kişiler yasalara karşı gelmiş, suçlu bulunmuş veya durumları Birleşmiş Milletlerin Çocuk Ceza Adalet Sisteminin Uygulanmasına ilişkin Asgari Standart Kuralları (6) ve yine BM'nin Özgürlüğünden Yoksun Bırakılan Çocukların Korunmasına ilişkin Kurallar (7) kapsamına giriyor ise.
 - b) Evlat edinen Anne-babalar tarafından çocuğun sorumluluğu üstlenildiği andan itibaren, yani çocukla ilgili evlat edinme kararı geçerli olduğu andan itibaren bu Kılavuza göre artık çocuk ailenin sorumluluğu altında olduğundan, bu kılavuz kapsamına girmez. Bu kılavuzun kuralları ve diğer uluslararası belgelerdeki şartlar evlat edinme süreci öncesini ve gelecekteki evlat edinecek ailelerin durumunu kapsar.
 - c) Gayri Resmi düzenlemeler; yani ailesinin isteği olmadan veya şartlar sebebi ile çocuğun dinlenmesi amaçlı, iyi vakit geçirmek veya arkadaşları olduğu için değil, daha iyi bakım sağlanması amaçlı, gönüllü olarak akrabaları ya da arkadaşları yanında kalmasıdır.
- 31- Yetkili Kurumlar ve diğer ilgili tüm kurumlar bu kuralları Çocuk Yurtları, Hastaneler, Çocuk ile ilgili Zihinsel ve Bedensel Engelle tüm Merkezlerde, diğer özel ihtiyaçlarda, Kamplarda, İşyerlerinde ve çocukların bakım ve yetiştirilmesinde sorumlu olan tüm yerlerde kullanılması teşvik edilmelidir.

IV. Alternatif Bakım ihtiyacını azaltmak

A. Aileler aracılığı ile bakımı desteklemek

32- Devletler aileleri koruma ve çocuklarına karşı sorumluluklarını üstlenmeyi gerçekleştireci politikalar yürütmeli ve çocuğun her iki ebeveyni ile ilişkilerini güçlendirici haklarını teşvik etmelidir. Bu politikalar çocuğu terk etme, verme, çocuktan ayrılma gibi temelde yatan sebepleri ele almalı, doğum kaydını sağlama, konut, temel sağlık, eğitim ve sosyal hizmetleri teşvik etmeye ve fakirliğe, dışlanmaya, marjinalleşmeye, damgalanmaya, şiddete, çocuğa kötü muameleye, cinsel istismara, madde bağımlılığına karşı tedbirler almaya teşvik etmelidir.

33- Devletler tutarlı ve birbirlerini tamamlayıcı, ailelerin çocukları için bakım ve sorumluluk duygusunu geliştiren, yeti veren aile odaklı politikalar uygulamalıdır.

34- Devletler çocuğun ailesinden ayrılmasını önlemek için, çocuklarını terk eden, bırakan ailelere yönelik etkili tedbirler uygulamalıdır. Aileler ve bakış açılarını, yeterliliklerini, yetilerini ve araçlarını donatan sosyal politika ve programlar yapılmalı, bununla birlikte aileler çocuklarının gelişimini, bakımını sağlayacak ve korumalarını sağlayabileceklerdir. Bu amaca yönelik devletin tamamlayıcı kurumları ve onların aracılığı ile sivil toplum ve yerel organizasyonları, dini liderleri ve medya kullanılmalıdır. Sosyal Korumanın bu tedbirleri aşağıda sıralanmıştır:

(6) 40/33 nolu Karar, ek

(7) 45/113 nolu karar, ek

- a) Aile Kursları, Aile Okulları, Anne – Baba – Çocuk ilişkisinin pozitif desteklenmesi, anlaşmazlık- uyuşmazlıkların çözümü odaklı, istihdam olanakları, gelir gibi kursların ailenin güçlenmesi için sunulması, gerektiğinde sosyal yardım imkânları;
 - b) Günlük bakım hizmeti, meditasyon ve uzlaştırma hizmeti, Madde bağımlılığında tedavi, engelli çocukların ailelerine maddi destek gibi destekleyici sosyal hizmetlerin bulunduğu yerde alınabilmesi, ailelerin aktif olarak içinde olması ve toplumla bu kaynakların bütünleşmesi;
 - c) Gençlerin yeteneklerini arttırmaya yönelik ve günlük yaşantıyı olumlu karşılamaya yönelik, gençleri anne – babaların evlerini terk etmeye karar verdiklerinde günlük hayatın zorluklarını göğüsleyici ve geleceğin aileleri olarak onları hazırlamaya yönelik, seksüel yaşamlarında kendi sorumluluklarını alacak gençlere olmaya yönelik politik tedbirlerin alınmasını içerir.
- 35 - Muhtelif tamamlayıcı ve farklı teknikler bu koruma sürecinde aileleri korumaya yönelik kullanılmalıdır. Mesela ev ziyaretleri, ailelerle grup oturumları, konferanslar, ilgili ailelerle birlikte sorumluluk üstlenme gibi. Bunlar aile içi ilişkileri ve ailenin topluma entegrasyonunu amaçlamalı ve teşvik etmelidir.
- 36 – Tek başına (Anne- Çocuk veya Baba-Çocuk) ve genç anne- babaların veya çocuklarının evlilik dışı olup ve olmadığı, bakıcı ailesi /koruyucu aile olma talepleri, hazırlanması, teşviki yerel hukuk kurallarına göre olmasına özel önem verilmelidir. Devletler genç aileleri, çocuklar gibi ilgili yasalara göre güvende olmasını, miras haklarını, yardım haklarını sağlamalıdır. Hamile genç kızların korunmasını sağlamalı ve eğitimlerinin devamını garanti etmelidir. Ayrıca damgalanmaya, genç aile olmayı ve tek başına çocuğun sorumluluğunu üstlenmeyi de azaltmayı hedeflemelilerdir.
- 37 – Eğer en büyük kardeş evin sorumluluğunu almayı kabul etmiş ve buna istekli ise, Ailelerini ve vasilerini kaybeden ve evde kalmaya karar vermiş Kardeşler için destek ve hizmetleri verilmelidir. Madde 19’da görüldüğü üzere Devletler özellikle vasi olarak hareket edecek olan, sorumlu bir yetişkini resmi kurumdan atamalı veya resmi kurumu yetkili kılmalı ki, bu tür evlerin her türlü sömürü ve istismarını önlemelidir. Ve yerel kurumlar aracılığı ile sosyal hizmet uzmanı aracılığı ile sağlıklarını, ikametgâhlarını, eğitimlerini ve çocukların miras haklarını ilgili hizmetlerle korumalıdır. Evin büyüğü/reisi/büyük kardeş hakları yanında çocuk olarak haklarını korumalı ve eğitim ve boş vakitleri için bilhassa erişimi olmalıdır.
- 38 – Tam gün okullar ve kısa süreli bakımlar dahil, günlük bakımda, aileler ailevi sorumluluklarını özellikle çocukların bakımı ile ilgili ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilmek için devletler imkanlar sunmalıdır.

Ailenin dağılmasını önleme

39- Çocuğun refahını tehlikeye atan makul nedenler olduğuna inanıldığında, çocuğun ve ailenin durumunu öngörece, sağlam, mesleki ilkelere dayanan uygun kriterler geliştirilmeli, sonuçları yetkili Kurumlar veya vasi tarafından değerlendirilmelidir.

40- Çocuğun aileden alınması veya geri götürülme/tekrardan entegrasyonu kararı kalifiye ve eğitilmiş uzmanlar aracılığı ile ve ilgili kurumun onayı ile ve tüm katılımcıların kararı ile alınmalı ve çocuğun geleceğini planlama ihtiyacı taşıyan yetkili bir makam tarafından verilmelidir.

41- Devletler gebelik ve çocuk bakımının yeterli geliştirilmesi için, haysiyet ve eşitlik koşullarını sağlamak için Hamilelik dönemi, doğum ve emzirme dönemini garanti eden korumayı hedefleyen önlemleri teşvik eder. Gelecekteki anne ve babalar için ve özellikle genç anne – babalar için sorumluluklarını üstlenebilmeleri için destekleme programları yapılmalıdır. Bu programların amacı anne ve babalara ebeveynlik sorumluluğunu hissettirmek ve onları güvensizlikten kurtararak, çocuklarına sahip çıkmayı öğretmektir.

42- Bir çocuk terk edildiğinde veya bırakıldığında, devletler çocuğun güvenliği ve hakları için, geldiği yer/kökeni konusundaki bilgilere erişimi güvenli kılmalıdır.

43- Devletler eğer bir çocuk anonim bırakıldı ise, çocuğun ailesini bulmak için kuralları netleştirmeli ve aileyi birleştirme veya çocuğu başka bir ailenin yanına verme kurallarını netleştirmelidir. Çocuğun bir ailenin yanına sürekli yerleştirilmesi gibi kararlar hızlı alınmalı ve bu tür yerleşimlerin düzenlenmesi için uygunluğu için alınacak kararların zamanında alınmasına yönelik politikalar uygulanmalıdır.

44- Eğer anne veya babadan biri veya vasi veya kamu veya özel kuruluşlardan biri çocuğundan vazgeçmeye karar verdi ise, devlet aile danışmanlığı ve sosyal destek ile bunu cesaretlendirmeli ve çocuğu korumaya devam etmelidir. Eğer bu karar başarısız olursa, çocuk için sürekli kalıcı sorumluluk almak isteyen aile üyelerinin olup olmadığına, bu tür düzenlemelerin çocuğu yararına olup olmayacağı Sosyal Hizmet Uzmanı ve profesyonel bir değerlendirme ile yapılması öngörülür. Böyle bir uygulamada mümkün değil ise veya çocuğun yararına olmayacak ise, mümkün olan bir süreçte çocuğu bir ailenin yanına sürekli olarak yerleştirme imkânı bulunmalıdır.

45- Ebeveynlerden biri veya kamusal veya özel kuruluşlardan biri veya vasi çocuğu kısa bir süre veya belirsiz süreli bakım ve yetiştirilişini üstlenmeye istekli ise, Devlet danışma ve sosyal desteğini çocuk için vermeye devam etmelidir. Bir çocuk tüm çabalar sonuçsuz kaldıktan sonra ve çocuğun bakım altına alınması için geçerli nedenler var ise, alternatif bakım formuna verilmeye sonra karar verilmelidir.

46- Çocukla birlikte çalışan öğretmen ve diğer kişiler istismar, ihmal, sömürü, terk edilme riski gibi özel durumları tespit etmeye yarar ve yetkili kurumlara başvuru yapmak için özel bir eğitime tabi tutulmalıdır.

47- Çocuğu ailesinin isteğı dışında ailesinden uzaklaştırma kararı mutlaka ilgili yasalar, süreçler, kurumlar ve mahkeme aracılığıyla alınmalı ve bu durumda ailenin de bu karara karşı bir vekille temsil etme yetkisi ve temyiz yetkisi olmalıdır.

48- Çocuğun tek veya ana sorumluluğunu üstelenen kişi soruşturma veya kararla birlikte özgürlüğünü kaybedecek olursa, cezanın mümkünse bazı durumlarda çocuğun yüksek yararı için tutuksuz şekilde cezalandırılması gerekir. Devletler cezaevinde dünyaya gelmiş çocuklar için veya anne veya babalarından biri ile cezaevinde yaşayan çocukların yüksek yararı için, çocuğu ebeveyninden almayı da değerlendirmelidir. Bu çocukların diğer durumlarda olduğu gibi ailesinden ayrı kalmış çocuklar olarak kabulü gerekir. Çocukların en azından ebeveynlerinden biriyle dahi olsa birlikte kalmalarını, gerektiği gibi bakım ve ilgilerinin, korunmalarının sağlanması için gerekli her şeyin yapılması gerekir. Çocukların toplumdaki aktivitelerinin erişimini özgür insanlar olarak sağlamak gerekir.

B. Aile ile yeniden bütünleşmesini destekleme

49- Çocuğu olası bir durumda, olayın içinde yer alan kişi veya ekip adına hareket eden aktörlerin (çocuk, aile, alternatif bakıcı/çocuğun sorumluluğunu alan kişi) tamamının oluru ile tekrar aileye geri dönmesine hazırlamak, bu süreci desteklemek, çoklu değerlendirme ile çocuğun aileye geri dönüşünün, çocuğun yüksek yararı için olduğuna ve bu adımları atarken kimin gözetimi altında olması gerektiğine karar vermek gerekir.

50- Çocuğun aileye dönüşü amaçlı ve buna bağlı ailenin görevleri ve alternatif bakıcı/sorumlu kişinin ve tüm ilgililerin sorumlulukları yazılı olmalıdır ve onaylanmalıdır.

51. İlgili kurum çocuğun ailesine döndükten sonraki aile ile ilişkilerini geliştirmek, koruma ve gözetmekle sorumludur.

52. Çocuğun aileye geri verilmesi onaylandıktan sonra, çocuğun yaşına uygun ihtiyaçları, gelişimi ve ayrılma nedenleri dikkate alınarak takip ve destek önlemleri ile kontrollü ve kademeli olarak gerçekleştirilmelidir.

V. Bakım sağlanması

53. Ebeveyn bakımı olmayan her çocuğun psikolojik, duygusal, sosyal ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak için politik ve mali koşulların sağlanması, yeterli alternatif bakım seçenekleri ile aile ve toplum temelli çözümler öncelikli olarak devletler bunun için gerekli bütün tedbirleri almalıdır.

54. Devletler alternatif sağlık sigortasını bir dizi kurallar ile kullanılabilir olmasını sağlamalıdır. Bu kurallar genel ilkeleri ile uyumlu, kriz durumları bakımı için kısa vadeli ve uzun vadeli bakım olmalıdır.

55. Devletler tüm kurum ve kişilerden sorumludur. Bu amaçla çocuklara alternatif bakım yetkili bir otorite tarafından güçlenmeleri için otorite altında, bu kurallara uygun otorite tarafından düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirmeye tabi tutulması gerekir. Yetkililer bu amaçla uzmanlık için uygun kriterleri geliştirmelidir. Bakıcıların etik ve ahlaki uygunluğunu değerlendirmek ve onları seçmek için izlemek ve onları kontrol etmek zorundadır.

56. Enformel bakımda çocuğun başka bir ailenin, arkadaşın ya da 3. Kişilerin yanında yerleşmesinde devletler çocuğun yetiştirilmesi ile ilgili sorumlu kişiyi çocuğun refahı için maddi veya diğer konularda desteklemelidir. Eğer mümkün ise ve ihtiyaçlar dahilinde ise devletler enformel şekilde çocuğu yanına alan, sorumluluğunu üstlenen kişileri çocuğun ve ailesinin onayı halinde, belirli bir zaman süreci dahilinde, çocuğun da yüksek yararı kanıtlandı ise, öngörülebilir belirli bir süreçte yanında kalmasının onaylamalıdır.

VI. Bakım ve Sorumluluğun en uygun şekline karar verilmesi

57. Çocuğun alternatif bakımına bir yargı yeri, idari merci aracılığı ile veya diğer uygun bilinen süreçlerle ve hukuksal garantilerle birlikte, çocuğunda hukuki olarak temsilcisinin olduğu bir ortamda karar verilmelidir. Karar çok dikkatli, planlanmış, var olan seçenekler değerlendirilmiş, mekanizmaları korum ve kalifiye, alanında uzmanlarca çoklu bir ekip tarafından, her bir olay kendi içinde değerlendirilerek verilmelidir. Tüm süreçte çocuğun gelişimine göre ailesi veya vasisi dinlenmelidir. Bu amaçla tüm katılımcılar görüşlerini ihtiyaç duyulan alanlarda dile getirmeliler. Devletler alanında uzman kişilerin eğitimini ve sayısını her zaman elinde bulundurmak ve bakım ve sorumluluk alanında en iyi formülün hangisi olduğunun araştırılmasına karar vermek konusunda yeterli kaynakları sağlamalı ve uygun yolları bulmalı bu konuda verili hükümlere uymalı kolaylaştırmalıdır.

58. Değerlendirme hızlı, titiz ve dikkatlice yapılmalıdır. Çocukların güvenlik ve refahı, uzun vadede bakımı ve gelişimi için etnik, kültürel, dinsel, geçmiş, aile ve sosyal çevre, tıbbi geçmişi ve olası özel ihtiyaçları dikkate alınarak iyice değerlendirilmesi gerekir.

59. Elde edilen ilk inceleme raporu ve devamı raporlar yetkili kurumlar tarafından ve karar planlamalarında kullanılan enstrümanları içermeli ve gereksiz kırımlar ve bu kararlara olası çelişkili itirazları önlemelidir.

60. Çocuğun güven duyduğu ortamın sık sık değiştirilmesi çocuğun güven ve bağlılık gelişimini olumsuz etkileyeceğinden kaçınılmalıdır. Kısa vadeli ikamet değişimleri yerine uygun kalıcı bir çözüm bulmayı mümkün hale getirmelidir. Çocuğun ailesinin yanına veya eğer mümkün değilse akraba olan bir ailenin yanında yerleştirilmesi eğer bu da mümkün değil ise, ailevi bir konumda istikrarlı bir şekilde madde 21 deki direktiflere uyularak yerleştirilmesi gerekir.

61- Sürekli bir sorumluluk ve yetiştirilmesinin sağlanmasının planlamasında çözüm mümkün olduğunca hızlı başlamalı ve çocuğun bakımı en iyi şekilde sağlanmalıdır; planlama süreci avantaj ve dezavantajları ile her opsiyonu göz önünde bulundurmalı ve kısa ve uzun vadeli önerileri içermelidir.

62- Sürekli bir çözüm olması amacı ile Bakımın planlanmasında aşağıdakileri göz önünde bulundurmak gerekir:

Çocuğun ailesine olan bağının niteliği ve değeri, ailenin becerisi, çocuğun refahını ve uyumlu gelişimini sağlamak, çocuğun ihtiyaçları veya istekleri, çocuğun ailenin bir parçası olarak kendini hissetmesi, ülkesinde ve kendi çevresinde çocuğun kalmak istemesi, kültür, dil ve dini geçmişi, kardeşleri ile ilişkisi, bunlardan mümkün olduğunca ayırmamak gerekir.

63. Yerleştirme planı kesin veriler ve buna bağlı bakım altına alınmasının hedefleri ve gerçekleştirileceği bu buna bağlı alınacak tedbirleri içermelidir. .
64. Çocuk ve ailesi veya yasal vasileri alternatif bakımın tüm formları ve opsiyonlu sonuçları, bağlantılı hak ve yükümlülükleri hakkında geniş kapsamlı olarak bilgilendirilir.
65. Çocuk için koruma tedbirlerinin değerlendirilmesi, yürütülmesi ve hazırlanmasında, çocuğun ebeveynleri ya da yasal vasilerinin, hayatındaki önemli kişilerin istekleri, özel ihtiyaçları, inançları da dâhil edilmelidir. Çocuğun istekleri doğrultusunda aile, vasiler her karar sürecinde ilgili kurumlarla ve yetkili kurumun ölçüsü dâhilinde diğer 3. Kişileri dinleyebilir.
66. Devletler, yerel mahkemeler aracılığı, idari merci veya yetkili bir merci aracılığıyla alternatif bakım altına verilen çocuğun ailesi ve de sorumluluğunu üstlenen diğer 3. Kişiler bu karara karşı itiraz etme hakları konusunda bilgilendirilmeli, böyle bir durumda desteklenmelidirler.
67. Devletler geçici olarak bakım altına alınan her çocuğun özellikle ailevi ortamdaki gelişimini değişen ihtiyaçlarını ve kişisel gelişimini, ayrıca bakım şeklinin doğruluğunu ve halen gerekli olduğunu düzenli, titiz, tercihen 3 ayda bir bakımın ve davranışlarının kontrolünü sağlamalıdır. Bu kontrol uygun nitelikli ve uzmanlar tarafından yapılmalı ve çocuğun güven duyduğu en önemli kişiyi içermelidir.
68. Çocuk bakım planı değişikliğine planlama ve inceleme süresinde hazırlanmalıdır.

V. Bakım ve sorumlulukta alternatif formlarının hazır hale getirilmesi

A. Politikalar

69. Devletin veya ilgili yetkili kurumun ebeveynlerinin sorumluluğu altında olmayan çocukların bakım ve sorumluluğunu resmi veya enformal bakım biçimleri olarak, güven altına almayı eşgüdümlü politika yapma görevleri bulunmaktadır. Bu politikalar statiksel verileri desteklemeli ve sağlam bilgilere dayanmalıdır. Çocuğun ailesinin veya hami (koruyucu) nin, kim çocuk ile ilgileniyor ise, koruma rolündeki sürecinden yola çıkarak ilgilenilmesi ve çocuğun gelişmesini araştırmak gerekir. Sorumluluk aksi ispatlanmadıkça ailede veya hamidedir.

70- Tüm yetim çocukların bakımı ve korunması, yerleştirilmesi ile ilgilenen sivil toplum ile çalışan devlet kurumları tek tek insanlarla ve kurumlarla bu çocukların korunması, etkili bakımını sağlamak için bilgi paylaşımı ve ağı oluşturacak politikalar ve prosedürler benimsemelidir. İhtiyacı olan ilgili kurumlara alternatif bakım konusunda kontrolünü sağlamak amacıyla ilgili ajans yerleri kurulmasında olanaklar tanınmalıdır.

71- Özellikle alternatif bakım sağlanmasında haminin/koruyucunun seçimi, konut, mesleki beceri, eğitimi, kontrolü konusunda kurumsal ve ailevi bakım formları ve de alternatif bakımın kalitesi önemlidir. Roller ve görevleri tanımlanmalı ve çocuğun ailesine veya hamisine net bir şekilde sınırları bildirilmelidir.

72- Her ülkede ilgili kurumlarda yetim çocukların alternatif bakımı ile ilgili bakımı kılavuza göre oluşturulmasının evraklar oluşturulması gerekir. Alternatif bakımdaki yetim çocuklar hami/koruyucunun kurallarını, düzenlemelerini, amaçlarını ve buna bağlı haklarını ve sorumluluklarını tüm çerçevede anlayacak kapasitede olmalıdır.

73- Alternatif bakımın her türlü formu yazılı olmalı ve bakımın amaçları, türü ve haminin/koruyucunun çocuğa karşı sorumluluğu bu kılavuzda yer alan ve ilgili kanunlarla vücut bulan (2) yürürlükteki Çocuk Haklarına dair Sözleşmesi tarafından belirtilen standartları yansıtır. Tüm Hamiler/Koruyucular, kurumlar ölçülü, hukuki taleplere ve buna uygun kalite ve izinlere sahip olmalıdır.

74- Çocukların veya onların alternatif bakım formuna alınması ile ilgili süreç tek olmalı ve bu amaçla kurallar belirlenmelidir.

75- Alternatif bakım formunda kültürel ve dini uygulamalar ve özellikle cinsiyet bakış açıları dahil olmak üzere, çocuğun refahı ve hakları ile tutarlı ise saygı göstermeye dikkat edilmelidir. Süreç düşünüldüğünde, bunların uygulanmasının teşviki ilgili tarafların tabi olduğu kültür, dini lideri, sosyal hizmet uzman görüşü ile ve de çocukların kendileri için olmalıdır.

I. Enformel Bakım

76- Yalnız bir ebeveyn veya aile tarafından yetim çocukların ilgi ve bakımlarında uygun bakım şartlarının olduğuna emin olmak için devletler bu formda bir bakımın rolü olduğunu tanımalılardır. Değerlendirmesinden yola çıkarak ailelerin yardım ve gözetim ihtiyaçları olduğunu, uygun tedbirleri alması gerektiğini ve en iyi şekilde yürütülmesini de desteklemelidir.

77- İlgili Kurumlar enformel bakım sağlayan kişileri gerektiğinde çocuğun bakımı ve koruma sorumluluğunu yerine getirmede cesaretlendirmeli, bunların kayıt altına alınması için çaba harcamalı, Hamilere tüm mümkün olan hizmetleri ve performansları vermelidir.

78- Devletler çocukların enformel bakımını sağlayan kişilerin sorumluluğunu tanımalıdır.

79- Devletler özellikle enformel bakımdaki çocukların korunması hususunda istismar, ilgisizlik, çocuk işçiler ve kötüye kullanımın tüm diğer şekillerine karşı gerekli tedbirleri almalıdır. Eğer çocuk akraba yanında, daha önce hiç tanımadığı birinin yanında veya doğup büyüdüğü yerden uzakta bir akrabasının yanında ise özellikle önem göstermek gerekir.

2. Resmi Alternatif bakım da geçerli olan tüm yollar için genel şartlar

80- Çocuğun alternatif form bakımına geçmesi süresi oldukça hassas bir süreç olduğundan çocuklar özgü bir biçimde olmalıdır. Özellikle taraf olan personel bu konuda eğitim almış olmalı ve forma taşımamalıdır.

81- Bir çocuk Alternatif form bakımına geçtiğinde ailesine, diğer güven duyduğu kişilere, komşularına ve daha önceki hamisine çocuğun korunması bağlamında iletişimine izin verilmeli, teşvik edilmelidir. Çocuğun ailesi ile ilişkisi yok ise, durumları konusunda bilgilere erişimi olmalıdır.

82- Devletler ailesi cezaevinde olan veya uzun süre hastanede yatılı olan ve bu sebeple alternatif bakımda bulunan çocukların aileleri ile iletişim imkânı olmasını, bu anlamda gerekli danışmanlık ve desteği sağlamalıdır.

83- Hami/Koruyucular çocukların sağlıklı, besin yönünden zengin ve yeterli miktarda ve yerel beslenme alışkanlıklarına ve standart beslenme standartlarına ve çocuğun dinsel inançlarına bağdaşan beslenmeyi sağlamalıdır. Eğer zorunlu ise uygun tamamlayıcı besin maddeleri ile tamamlanmalıdır.

84- Hami /Koruyucu çocukların sağlığı ile sorumludur, gerekli tedbirleri alır, bununla ilgili tıbbi bakım, danışma ve ihtiyaca göre destek mevcut olmalıdır.

85- Çocukların okul, okul dışı ve mesleki eğitim hakları ve mümkünse eğitimleri ikamet ettiği yerde olmalıdır.

86- Hamiler/Koruyucular engelli olan çocuklar, HIV/AIDS hastalı olan ve oyun ve boş zaman faaliyetlerini değerlendirmek için başka özel şeylere ihtiyaç duyan çocuklar dâhil, tüm çocukların haklarını güvence altına almalıdırlar. Bu tür faaliyetler hem ikamet edinilen yerde, hem de dışarıda mümkün hale getirilmelidir. Bu çocukların bulunduğu sosyal çevre ve insanlara iletişimi teşvik edilmeli, kolaylaştırılmalıdır.

87- Bebeklerin, küçük yaştaki çocukların ve özel ihtiyacı karşılanacak çocukların özel güvenlik, sağlık, besin, gelişim ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması için yetiştirildiği ortamda sürekli sevgi ve güven duygusunu geliştirecek ilgili kişinin olmasının bulunmasına dikkat edilmelidir.

88- Çocuklar dini ve hayal dünyalarını yaşama imkânı sunulmalıdır. Bunun için alanında uzman, dininden bir temsilci kabul edilebilir, ve çocukların dini ibadetlerini, din derslerini alıp – almamaya, din sohbetlerinde bulunup – bulunmamaya kendi özgür iradeleri ile karar verebilmeliler. Çocuğun kendi dinine önem verilmeli, bakımının üstlenildiği yerde dünya bakışı ve dinini değiştirmek için hiçbir çocuk bu konuda teşvik edilmemeli veya zorlanmamalı.

89- Tüm çocuklar için sorumlu yetişkinler çocuğun özel yaşamına özen göstermeli, hijyenik ve sağlık ihtiyaçları için uygun ortamlar ve kızların ve erkeklerin etkileşiminde ve cinsiyete bağlı farklılıklar konusunda kendilerinin olacağı uygun, güvenli bir ortamı sağlamalıdır.

90-Vasi /Koruyucular çok önemli bir rol üstendiklerinin farkında olmalıdırlar, çocuklar ile pozitif, güvenli ve teşvik edici bir iletişim kurmayı başarmalı ve bu konuda hassas olmalıdırlar.

91- Alternatif bakımın tüm formlarında çocuğun yaşadığı/yaşayacağı yerin sağlık ve güvenlik gereksinimlerinin yeterli olması gerekir.

92- Devletler ilgili kurumlar aracılığı ile Çocukların Alternatif Bakım formunda yaşayacağı yerin türü, denetimini istismar edilmesini önleyecek şekilde korunmasını sağlamak zorundadırlar. İkamet yerinin kararında yaş, olgunluk ve çocuğun tehlikede bulunma durumunu özellikle göz önünde bulundurmaktır gerekir. Koruyucu aile yanında yaşayan yetimlerin korunmasındaki tedbirler yasalar ile uyumlu olmalı ve toplumda bulunan yaşlıları ile özgürlüğünü ve davranışlarını etkileyen makul olmayan sınırlandırmalar getirilmemelidir.

93- Alternatif bakımın tüm formlarında çocukları çocuk kaçırılma olaylarından, çocuk ticaretinden, istismar ve her türlü benzer tehlikeden uygun şekilde korunmaları sağlanmalı. Bununla ilgili her türlü özgürlüğü ve davranışları kısıtlayıcı hareketlere karşı etkili ve gerekli ölçüde koruma yapılmalıdır.

94- Tüm vasiler/koruyucular çocuğun/gencin yaşına uygun riskleri ve gelişim durumlarını göz önünde bulundurarak kararlar almalarını teşvik etmelidirler.

95- Devletler, Koruyucular ve kurumlar, okullar ve diğer toplumsal hizmetler çocukların alternatif bakımda olduğu dönemde veya yerleştirme dönemlerinde damgalanmaması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu amaçla çocukların Alternatif bakımda olduklarının mümkün olduğunca fark ettirilmemesine/gizli tutulmasına gayret edilmelidir.

96- Çocukları disipline etme, davranışlarına yön verme amacı ile çocukların psikolojik ve ruhsal sağlığını bozacak, işkence yapmak, kötü davranmak, insanlık dışı ve haysiyet kırıcı davranmak, izole etmek, odaya kilitlemek, diğer kötü davranma şekilleri veya psikolojik baskı gibi tedbirler Uluslararası İnsan Hakları Standartları ile kesinlikle yasaklanmalıdır. Devletler bu tür uygulamaları önlemek amacıyla her türlü tedbirleri almalıdır ve yasalara göre cezalandırılmayı sağlamalıdır. Çocuğun ailesi ile iletişiminin kısıtlanması ve özellikle güven duyduğu kişiye iletişiminin sınırlandırılması yaptırım olarak hiçbir zaman empoze edilmemelidir.

97-Çocuğun temel hakları dikkate alınarak uygun bir şekilde, yasaya aykırı olmayacak şekilde, hangisi caiz ise, eğer çocuğun fiziksel veya psikolojisine zarar vermeden çocuk da zor ve kabalık kullanılabilir. Baskı aracı olarak uyuşturucu ve ilaçlar sadece tedavi amaçlı şart ise, uzmanın görüşü alınarak, reçete ile kullanılır.

98- Çocukların güven ilişkisini kurdukları koruyucu kişi onlara güven vermeli, her zaman ulaşabilmeliler. Bu kişi ilgili kurumun onayı ile çocuk tarafından kuruma bildirilmelidir. Çocuk üzerinde bazı davranışların, çocuğun güven ilişkisini ortadan kaldıracı olduğunu gerek etik, gerekse hukuki olarak anlatılmalıdır.

99- Bakım altından olan çocukların şikayetlerini veya dileklerini, ev ortamlarındaki kendilerine karşı olan tutumları, ve şartları dile getirebildikleri bilinen, etkili ve tarafsız bir mercileri olmalıdır. Bu merci ilk danışma, geri dönüş/ yeniden kayıt ve sonraki konsültasyonları içermelidir. Daha önceki bakım evlerindeki deneyimi ile gençler bu sürece dâhil olmalı ve görüşleri ile önem arz etmektedirler. Bu süreç çocuk ve gençlik üzerine eğitimi tamamlamış uzman kişilerce yürütülmeli.

100- Çocuğun kimliğinin oluşturulmasını teşvik etmek için yaşamının her adımına ait, içinde bilgilerin, resimlerin, kişisel eşyaların, anılarının olduğu, yaşamını anlatan bir kitap her zaman elinin altında olmalıdır.

B. Çocuk ile ilgili yasal düzenlemeler

101. Çocuğun ailesinin olmadığı veya ailesi çocuğun üstün çıkarı için günlük kararları veremeyecek durumda ise, yetkili kurum veya yetkili bir mahkeme tarafından çocuk alternatif bakım ve koruma altına alınabilir veya onaylanabilir. Çocuğun dinlenmesinden sonra tam konsültasyon ile belirli bir kişiye veya yetkili bir kuruma yasal hak ve sorumluluklar aktarılabilir. Böyle bir bireyin veya tüzel kişiliğin tayin edilmesinin her zaman mümkün hale gelmesini devletler sağlamalıdır.

102- Yasal sorumluluk ilgili kurumlara tahsis edilmeli/atanmalı ve bu durum hemen kurumlar aracılığı ile veya resmi tanınmış Ajanslar ile sivil toplum örgütleri dâhil izlenmelidir. Yasal sorumluluğu alan kurum adı geçen kişinin davranışları ile veya ajans hesap vermelidir.

103- Yasal sorumluluğu üstlenmiş kişiler çocuklarla ilgili konularda bilgili, çocuklar doğrudan çalışan, özel ve kültürel ihtiyaçlara cevap verebilen, çocukların güvenliğini kazanan, saygın kişiler olmalıdır. Bu kişiler uygun olan eğitimi ve uzman desteğini almalıdırlar. Çocukların üstün yararına ve refahını teşvik eden, onları koruyan, bağımsız ve tarafsız kararları verecek durumda olan kişiler olmalıdır.

104- Bu özel görevleri yerine getirecek kişi ve ajanların rolü ;

- a) Çocuğun haklarını güvence altına almak, gerekli bakım, barınma, sağlık, gelişim şansı, psikolojik ve sosyal destek, eğitim ve dil desteğini alması
- b) Çocuğun hukuksal veya başkaca ihtiyacı olduğunda temsil etmek, karar alan-veren organlarda çocuğun görüşlerinin alınması için onu dinlemek, süreçten haberdar etmek;
- c) Çocuğun üstün yararı için stabil bir çözüm bulunmasına yardımcı olmak;
- d) Farklı organizasyonlar ve çocuk arasında bir bağ oluşturmak, bu hizmetleri çocuğa sunmak;
- e) Çocuğun ailesini bulmaya yardımcı olmak;
- f) Çocuğun üstün yararı için ailenin yeniden bir araya gelmesi veya ülkesine dönüş olması durumunda;
- g) Uygunluğu durumunda çocuğa ailesi ile iletişimde kalmasına yardımcı olmak.

1. Resmi bakımda yetkili Koruyucular /vasiler ve Ajanslar

105. Kanunlar ile tüm Sosyal Hizmet Kurumları, Ajanslar, Koruyucular veya diğer yetkili Kurumlar çalışma alanları onaylanmış görevleri ile kayıt altına alınmalı ve bu kanunların uyulmadığı yerlerde kanun koyucu tarafından cezalandırılması öngörmelidir. Yetkili kurumdan kabul alınmalı ve tek tip kriterlerin, en azından amacı, çalışma şekli, personelin hizmet içi eğitimi, istihdamı, bakım şartları, finansmanı, koruyucunun veya ajansın finans yönetimi gibi temelini oluşturulması gerekmekte ve düzenli olarak denetlenmelidir.

106- Tüm ajanslar ve koruyucular içinde amacı, politikaları, metotları ve kurallar yer alan yurda dönüşte, denetim ve gözetimde, değerlendirmede uzman ve uygun Değerlendirme Uzmanlarının bulunduğu, bu amaçlara hizmet eden ve içinde temel esasları ve süreci barındıran, açıkça tanımlandığı bu kılavuzu/yönergeyi yasalar ile uyumlu ve yazılı olarak ellerinde bulundurmalıdırlar.

107- Tüm ajanslar ve koruyucular bu kılavuzun kuralları ile her uzmanın ve özellikle koruyucunun sorumlulukları dahil, personelin çalışma prensiplerini oluşturmalı, her bir ekip üyesinin görevi kötüye kullanması /hatalı davranışını içeren net prosedürleri belirler.

108- Koruyucunun finansmanını hiçbir zaman çocuğun koruyucu veya ajansın planladığından veya organize ettiğinden daha uzun süre, gereksiz bir şekilde koruyucunun evinde kalması oluşturmamalıdır.

109- Alternatif bakım hizmetinin yönetimi üzerine tüm alternatif bakım altındaki çocuklar, çalışan personel ve finans yönetimi hakkında detaylı dosyalar hazırlanmalı, kayıtlar sürekli güncellenmelidir.

110- Alternatif bakım altındaki çocukların kayıtları tamamıyla güvenli, emin olmalıdır. Ve çocukların ayrılığı hakkındaki enformasyon kayıtları, eve yerleşme ile ilgili her bir çocuğa ait ayrıntılar olmalı, çocukların kimlikleri ile ilgili dokümanlar ve her türlü şahıslarına ait bilgiler olmalıdır. Çocuğun dosyasında düzenli olarak değerlendirmeye ilişkin raporlar, çocuğun barınmak için yerleştirildiği aileye ilişkin bilgiler yer almalıdır. Bu kayıtlar çocuk alternatif bakımda kaldığı sürece, bakımı ile ilgilenen ve bu konuda sorumlu kişi ile düzenli, yetkili uzmanlar tarafından kayıtlar devam etmelidir.

111- Bu yapılan kayıtlar çocuğa, gerektiğinde çocuğun özel yaşam hakkının gizliliği çerçevesinde ailesine veya vasilerine gösterilebilir. Kayıt öncesi, sonrası veya kayıtlara göz atarken uygun bir danışman/uzman olmalıdır.

112- Alternatif bakım hizmetleri tüm koruyucu kişilerinde bilmesi gereken ve bu bilgiler ışığında her çocuk hakkında gizliliği koruyacak şekilde kesin bir politikaya dikkat etmesi gerekir.

113- İyi bir uygulama olarak tüm ajanlar/koruyucular ve kurumlar Vasi/koruyucunun çocuk ile ilişkisi olan diğer çalışma arkadaşları ile direkt ilişki kurmayı çocuklara çalışmak için uygunluğu kapsamlı bir değerlendirmeye girmeden önce sistematik olarak güvence altına almalıdır.

114- Koruyucuların ve Ajansta çocukla ilgilenen kişilerin çalışma şartları motivasyonu yüksek, işinden memnun ve süreklilik arz eder şekilde ve işi isteyen kişiler olmasını sağlamalı ki, bulundukları pozisyonu iyi etkili ve mümkün olmasına dikkat etmelidir.

115- Tüm bakımla ilgilenenler yetimlerin/ ebeveynin bakımından yoksun çocukların acil durumlardaki bakımı, alıştığı, yetiştiği ortamdan uzaklaştırılıp, başka bir yerde bakıma verilenlerin, özel durumlardaki olası tehlike tehlikeleri içeren özel bir eğitim almalılarıdır. Kültür, sosyal durum, cinsiyete ve dine özel durumlar güvenli bir ortam içermelidir. Devletler bu yönde uzman kişilerin varlığını arttırmak ve teşvik etmek için kaynak oluşturmalarıdır.

116- Tüm ajanslar ve kuruluşlar aracılığı ile atanan koruyucular problemlerle nasıl başa çıkılması, çözümü, olası sakatlanma veya kendine veya başkasına zarar vermeyi önleyecek madde ve davranış tekniklerini gerektiği konusunda eğitim almalılarıdır.

117- Ajanslar ve Kurumlar Koruyucuların ihtiyaç halinde özellikle HIV/AIDS veya diğer kronik ve psikolojik, fiziksel veya ruhsal yönden rahatsızlığı olan çocukların özel ihtiyaçlarını karşılayacak durumda olmasına yardım etmelidir.

2. Bakıcı/Koruyucu Aileye yerleştirme

118- Yetkili kurum veya Ajans çocuğun bir ailenin mali durumu ve özelliklerini göz önünde bulundurarak, yanına yerleştirilmesinde tüm ilgililerinde bu konuda hazırlanması ile birlikte ihtiyaçlarını değerlendiren bir puanlama sistemi ve bu konuda çalışan personeli eğitmesi gerekir.

119- Her bölgede çocuğun bakımını ve sorumluluğunu üslenecek, ailesi, toplum ve kültür guruplarına ilişkiyi sürdürecektanınmış bir bakıcı/koruyucu aile seçimi mümkün olmalıdır.

120- Ailenin çocuğu kabul etmeye hazırlanmasını, desteklenmesini ve danışmayı mümkün kılacak özel hizmet birimleri oluşturmali ve bu hizmetler çocuğun yerleştirilmesinden önce, sonra ve yerleştğinde ulaşılabilir olmalıdır.

121- Koruyucu aileler aracı ajanslarla ve ebeveynin sorumluluğu altında olmayan çocuklara hizmet veren diğer sistemi oluşturan kuruluşlarla birlikte çalışmalı, görüşleri alınmalı ve bu konuda sürdürülen politikaya etkileri olmalıdır.

122- Uygulamayı geliştirici ve bu düzenlemelere etki edici, önemli bir destek rolü oynayan Koruyucu aile derneklerinin /birliklerinin kurulması desteklenmelidir.

C. (Çocuk Yurdunda) Yatılı Bakım

123- Bakım kurumları küçük, çocuğun ihtiyaç ve haklarını karşılayacak şekilde düzenlenmelidir. Ve ailelerin ve küçük grupların yan yana gelmesine olanak sağlayacak alan sunmalıdır. Bu kurumların amacı çocuğa geçici bir bakım sunmak, ailesine geri dönüşünü kolaylaştırmak ve eğer bu mümkün değil ise, İslam hukukuna göre Kafala şeklinde veya evlat edinme yolu ile başka bir ailenin yanında yerleşmesini sağlamak olmalıdır.

124- Ceza Adalet Sisteminde mağdur olan çocukların korunması gerekli ve amacı ayrı olmakla, diğer alternatif bakıma ve korunmaya ihtiyacı olan çocuğun korunması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

125- Çocukların sadece gerekli ise bu tür yurtlara yerleştirilmesi Ulusal ve yerel yetkili kurumlar tarafından katı kontrol süreci yürütülmelidir.

126- Devletler çocuk yurtlarında çocukla kişisel ilgilenmeye yetecek, güven ilişkisi oluşturacak çapta yeterli personelin çalışmasını sağlamalıdır. Bakımla ilgili yurtlardaki personel amaçlara hizmet edecek özelliklere sahip olmalı ve böylece çocukların güvenliği sağlanmış olmalıdır.

127- Kanunlar, yürütülen politikalar, yönetmelikler koruyucuların, ajansların ve yalnız kişilerin çocuğun çocuk yurduna yerleşmesinde istihdamını ve başvurusunu yasaklamalıdır.

D. Kontrol ve izleme

128- Çocuğun yerleştirilmesinde yer alan Ajanslar, kuruluşlar ve uzman kadro resmi bir kuruma karşı sorumlu olmalı ve bu resmi kurum sık sık haberli veya habersiz kontroller yapabilmeli ve çalışan personel ve çocuklarla görüşmeli ve izlemelidir.

129- Kontrolleri yapacak kişilerin kontrol görevleri konusunda kapasitesini geliştirme ve eğitimli kişiler olması gerekir.

130- Devletler bu temel esasları dikkate almalı ve insan haklarının korunmasını Ulusal kuruluşlarda teşvik etmelidir. Bu konuda Kontrol mekanizması bağımsız olmalıdır. Bağımsız kontrol mekanizmasına erişim kolay ve yetim çocuklar, ebeveyn sorumluluğu altında olmayan çocuklar, koruyucu aileler, aileler için sorumlu olmalıdır. Kontrol mekanizmasının görevleri aşağıdaki gibidir,

- a- Alternatif bakımda bulunan çocuklarla başa baş görüşme, bakımının sağlandığı, yaşadıkları çevrede ziyaret etmeli, şikâyet durumunda veya kendi inisiyatifi ile herhangi bir çocuğun haklarının ihlali üzerine bu yerlerde araştırmalı

- b- İlgili kurumlara ebeveyn bakım ve ilgisinden yoksun çocukların durumlarını iyileştirmek ve sağlamak amacı ile korumaya, sağlık ve çocukların gelişim ve bakımına yönelik önemli araştırma sonuçları ile uygun politikaları tavsiye etmeli;
- c- Yasa tasarılarında tavsiye ve görüşler vermeli
- d- Kılavuzdaki kuralların uygulanmasında çocuk hakları komitesine Çocuk Hakları Sözleşmesi (2) kapsamında periyodik raporlar ile bağımsız şekilde raporlama işlemine katkıda bulunmak.

E. Bakım sonrası destekleme /teşvik

131- Ajans ve Kuruluşlar planlanan ve plan dâhilinde olmayan çocuklar ile çalışmada uygun bir bakım için ve/veya devamı tedbirler için kesin kuraları olmalı ve kabul edilen süreci kullanmalıdırlar. Çocukların topluma entegrasyonun geliştirilmesi, bağımsız olmaları, yaşadıkları yerde yaşamda yer almaları, sosyal, yaşam yeteneklerinin kazandırılması için sistematik olarak tüm bakım altında kaldıkları süreçte etkili olmalıdırlar.

132- Bakım ve bakım sonrası süreç cinsiyet, yaş, olgunluk ve çocuğun özel durumları dikkate alınarak yapılmalıdır ve istismarı önlemelidir. Çocukları bakımdan ayırmak ve yer alacağı yaşam planlamasında cesaretlendirmek gerekir. Engelli gibi özel ihtiyaç sahibi çocukların koruma altına alınması için bir sistem olmalıdır. Burada gereksiz kurumsal yuvtlardan kaçınmak gerekir. Resmi ve özel kuruluşların da özel ihtiyaçlara gereksinim duyan yetim veya ebeveyn bakımından yoksun çocuklar hakkındaki teşviklerini önermek gerekir.

133- İmkânlar dâhilinde her bir çocuk için bir uzmanın bulunmasına, çocuğun bakımdan ayrıldıktan sonraki bağımsız yaşam sürecini kolaylaştırmak için özel uğraşlar vermek gerekir.

134- Bakım sonrası sürece çocuğu hazırlamak mümkün olduğunca erken, hatta bakım altında iken başlamalı ve çocuk hazırlanmalıdır.

135- Yaşam becerilerini arttırmada genç insanlara bakım sonrası genel ve mesleki eğitim imkânları sunulmalı ki çocuklara maddi bakımdan bağımsız olmaları sağlanmalı ve kendi gelirlerini elde etmede yardımcı olunmalıdır.

136- Bakım sonrası gençlerin Sosyal hizmetler, hukuki hizmetler ve sağlık hizmetlere erişimi ve de uygun bir maddi desteği devam etmelidir.

VI. Yurtdışındaki çocukların bakımı ve ilgilenilmesi**A. Yurtdışındaki bir çocuğun bakım altına alınması**

137- Tıbbi nedenle veya geçici olarak veya kısa bir süre için başka bir sebepten alıstığı ortamdan koparılıp başka bir ülkeye gönderilen çocuklar ile ilgili kurallar tüm resmi, özel kurumlar ve insanlar için geçerli olmalıdır.

138- İlgili devletler yerine gelmesi gereken taleplere cevap vermeyi sağlayan bir görevli kurumun varlığını sağlamalı ve yurtdışındaki /misafir ülkedeki bakım sorumluluğunu üstlenecek kişinin kriterleri, sağlanacak bakımın özellikleri, devamı tedbirler ve gelişimin kontrol ve izlenmesi ve benzeri kuralları belirlenmeli.

139- Böyle durumlarda çocuğun uygun bir şekilde korunmasını sağlamak için uluslararası birlikte çalışma sağlanmalı ve yetki, kullanılan hukuk, tanınma, yürütme ve ülkelerin birlikte çalışmasını sağlayan alanda yapılmış 19 Ekim 1996 tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunmasına ilişkin Lahey Sözleşmesin kurallarını devletleri onaylamaya veya dahil olmaya tavsiye etmelidir.

B. Yurtdışında olan çocuğun bakımı

140-Bakıma ihtiyaç duyan, her ne sebeple olursa olsun kendi ülkesinde olmayan çocuklarla ilgili kapsayan tüm kurallar ve diğer uluslararası kurallar tüm resmi ve özel kurumlar ve kişilerde geçerli olmalıdır.

141- Gözetimi olmayan, vesayet altında olmayan yurtdışında yaşayan çocuklar bakım ve koruma ile ilgili o ülkede yaşayan, vatandaşlığa sahip çocuklar gibi aynı tedbirler geçerli olmalıdır.

142- Uygun olan bakıma karar verme sürecinde çeşitlilik, farklılık ve yetim olmalarına göre (etnik ve göç durumu veya kültürel ve dini çeşitlilik gibi) her olay kendi içinde değerlendirilerek karar verilmelidir.

143- Gözetim altında olmayan veya vesayet altında olmayan çocukların ve plansız bir şekilde bir ülkeye seyahat eden çocukların yalnız başına seyahat etmelerini önlemek amacıyla bu özgürlükleri yasaklanmalıdır. Çünkü ikamet ve seyahat kurallarına karşı gelmişlerdir.

144- Çocuk ticareti mağduru çocuklar ve hukuksuz işlerde çalışmaya zorlanan çocuklar ne polisin gözetimi altına alınmalı ne de cezalandırılmalıdırlar.

145- Devletler bu durumdaki çocukları tanımlamalı, vasi tanımalı, çocuğun duruşma esnasında statüsünü belirlemek amacıyla ve karar aşamasında gerekirse çocuğun refahı için sorumlu/yetkili bir organizasyona vermelidir.

146- Gözetim altında olmayan veya vesayet altında olmayan çocukların sorumluluğun üstlenilir üstlenilmez, çocuğun refahı için ve ilgilileri tehlike altına atmayacak ise, aileyi bulmak için tüm çabalara girilmeli ve çocuğun ailesi ile ilişki bağını tekrar kurmalıdır.

147- Gözetimsiz çocukların veya vesayet altında olmayan çocukların geleceğini planlamada yetkili devlet kuruluşları ve sosyal kurumların çocukların tehlikelerine dair bilgileri toplaması ve ülkelerindeki sosyal ve ailevi durumlarının kayıt altında bulunması ve haklarının korunması konusunda gereklerini yapması yardımcı olacaktır.

--

148- Gözetimsiz çocukların veya vesayet altında olmayan çocuklar yurtlarına döndürülmesine izin verilmemelidir,

- a- Güvenlik riski sebebi ile çocuğun güvenliği tehlike altında olacak ise,
- b- Dönüşünde uygun ülkesindeki bir vasi/koruyucu yer, anne veya babadan biri, başka bir akraba veya 3. Kişi, devlet kurumu, yetkili ajans veya yetkili yurt bakım ve sorumluluğunu üstlenmedi ise,
- c- Çocuğun ülkesine dönüşü yetkili kurumların değerlendirmesi sonucu çocuğun yararına olmayacak ise,

149- Bu amaçlar göz önünde tutularak devletler, bölgeler, yerel kurumlar ve sivil toplum örgütlerinin birlikte çalışması teşvik edilmeli, güçlenmeli ve iyileştirilmelidir.

150- Çocuğun refahına katkı koyacak veya ailesini tehlike altına sokmayacak ise, Konsoloslukların etkili yer alması veya yokluğunda ait olduğu ülkenin yasal temsilcisini araştırmalı.

151- Gözetimsiz çocukların/yetim veya vesayet altında olmayan çocuklar refahı için, çocukların isteği ile ve de çocukların zararına değil ise, sorumluluğu üstlenen kişiler ile çocukların ailesi ile iletişimini kolaylaştırmalıdır.

152- Evlat edinme veya İslam hukukuna göre Kafala gözetimsiz çocukların/yetim veya vesayet altında olmayan çocukların bakımı için uygun ilk seçenek olmamalıdır. Devletler öncelikle çocuğun ailesinin, akrabalarının veya güven duyduğu kişilerin oturduğu yeri araştırma konusunda çaba göstermelidir ve sonuçsuz kalır ise bu araştırmalar evlan edinme çözümü hesaba katılmalıdır.

VII. Acil Durumlarda Bakım

A. Rehberin Uygulanması

153- Bu kurallar acil durumlar sonrası doğal ve insan eli ile ortaya çıkan Afetler sonucu ve uluslararası ve ulusal düzeyde vuku bulmuş silahlı çatışmalarda ve yabancı istilasında geçerli olacaktır. Tek başına gönüllü kişiler ve organizasyonların acil durumdaki ebeveyni olmayan çocukların bakımı için çalışmak isteyenler bu kılavuzun kuralları dâhilinde çalışmaları ısrarla önerilir.

154- Böyle durumlarda etkilenen bölgelerdeki devlet veya fiili otoriteler çocukla ilgili hizmet veren ve hazır duruma getiren tüm yerel, ulusal, yabancı, uluslararası yerleri hazırlamalı ve buna özen göstermelidir.

- a- Gözetimsiz çocukların/yetim veya vesayet altında olmayan çocukların yararına çalışan tüm kuruluşlar ve kişiler gerektiği gibi yardımcı olması için yeterli tecrübe, eğitim, araç – gerece sahip olmalıdır;
- b- İhtiyaca göre kısa veya uzun süreli bakıcı/koruyucu aile ayarlamalıdır.
- c- Çocuk yurtlarına yerleştirmeyi sadece ailevi bakım ayarlayıncaya kadar kısa süreli ve geçici çözüm tedbirleri olmalıdır.
- d- Çok sayıda çocukların sürekli veya uzun vade bakımının üstlenileceği yeni çocuk yurtlarının oluşumunu yasaklamalı,

- e- 160. Maddedeki durum hariç çocukların yurtdışından getirilmesini önlemeli;
- f- Akrabaların ve geri dönüşte ailenin bulunmasını, aranmasını buna bağlı zorunlu kılmalıdır.

Ayrılmayı önlemeli

155- Organizasyonlar ve kurumlar çocuğun yararına ise, ailesinden veya ilgili güven duyduğu kişiden ayırmamak için her şeyi yapmalı ve alınan tedbirlerin aileden ayırmaya teşvik edici olmamasına dikkat etmeli, hizmetlerinin ve yararlarının sadece çocuklara, ailelerine vermemeli.

156- Çocukları ailesinden veya ilgili güven duyduğu kişiden ayırmayı engellemeli, şöyle ki,

- a- Tüm evlerin temel besin ihtiyaçlarına, tıbbi ihtiyaçlarına, eğitim dâhil ve diğer hizmetlere erişimi olmalıdır;
- b- Yurtlara çocukları bırakmanın imkânlarını sınırlamalı, sadece gerekli olduğu durumlarla kullanıma açmak gerekir.

B. Bakım Kuralları

157- Toplumu yerel alanda, Çocukları korumada ve bakım konusundaki soru ve cevaplarında gözetmeli ve bunun için aktif bir rol oynamalı.

158- Koruyucu ailede olsa dahi, kendi toplumunda/çevresinde çocuğun ilgi ve bakımını mümkün hale getirmeli ki gelişimi, sosyalleşmesinin sürekliliği sağlansın.

159- Gözetimsiz çocukların veya vesayet altında olmayan çocukların istismarı ve kötüye kullanımı riskine maruz kalacağı göz önüne alınarak, çocukların korunmasını sağlamak amacıyla Vasiye / Koruyucuları kontrol etmeli ve destekleme yapmalıdır.

160- Çocuklar alıştığı ortam olan ülkelerinden yurtdışına sadece geçici olarak, sağlık, tıbbi ve emniyetleri ile ilgili, zorunlu acil durumlarda, alternatif bir çözüm olarak götürülmeliler. Böyle bir durumda anne veya babadan biri veya çocuğun tanıyıp, güven duyduğu biri eşlik etmeli ve ülkelere yakın bir yere götürülmeli ve tam bir geri dönüş planı oluşturulmalıdır.

161- Ailesine geri dönüşü onaylandığında, belirli bir zaman içerisinde bu durum çocuğun yararına değil ise veya mümkün görünmüyorsa İslam hukukuna göre Kafala, evlat edinme veya diğer uzun süreli opsiyonlar gibi sürekli ve kesin çözümlere bakılmalı veya bakıcı/koruyucu aile yanına yerleştirme, uygun kuruluşlara verme veya Ev gruplarına ve diğer ev bakım formlarından biri değerlendirilmelidir.

C. Akrabalarını arayış ve aileye geri dönüş

162- Yetim veya ebeveynlerin sorumluluğunda çıkmış çocukların kimliğinin belirlenmesi, kayıt ve diğer kişisel bilgilerin dokümanı her acil durumda mümkün olduğunca hızlı bir şekilde öncelik taşınmalıdır.

163- Kayıt işlemleri resmi kurumların gözetimi altında, kesinlikle alanında uzman, görevini bilen, sorumluluğu alan ve yeterince tecrübeli uzman görevliler eli ile yapılmalıdır.

164- Tüm toplanan bilgiler güvenilirin güvenilir olmasına dikkat etmeli, bilgilerin depolanması, iletilmesi konusunda bir sistem geliştirilmelidir. Bilgiler sadece ilgili kurumlar ile yakınları bulmak amacıyla ve aileye geri dönüşü sağlamak amacı ile verilmelidir.

165- Aile yakınlarını arayan veya kanunlara göre veya Örf ve Adet Hukukuna göre vasi/veli olan tüm kişiler dâhil koordineli bir şekilde çalışanlar, standart formlar ve uygun prosedürler kullanmalıdırlar. Çocuğun ve ilgili kişilerin yapılan görüşmelerle tehlikeye atılmamasına özen gösterilmelidir.

166- Gerçekte bir akrabalık bağı var ise, bu akrabalığı çocuğun onaylanması ve tekrardan aile birleşiminin her bir çocukta kontrol edilmesi gerekir. Evlat edinme, isim değişimi, taşınma, taşınan ailenin çocuğun yaşadığı ortama uzak olması ve aileyi bulmak gibi çabalar başarısız sonuçlandı ise, çocuğun aileye dönüşünü engelleyici tedbirler almak gerekir.

167- Çocuğun her bakım altına alınmasına karar verilmesinde, çocuğun gelecekte ailesi ile birleşimini kolaylaştırmak için tüm kayıtlar yapılmalı ve güvenli bir şekilde saklanmalıdır.